

๑๙

อ ย่ า ข อ สິ่ ง ที่ ไ ม่ ค ว ร ข อ

บุคคลรู้ว่า สิ่งของอันใดเป็นที่รักของเขา

ก็ไม่ควรขอสิ่งของอันนั้น

อนึ่ง บุคคลย่อมเป็นที่เกลียดชังเพราะขอจัด

พยานาคที่ถูกพราหมณ์ขอแก้วณิ

จึงไม่มาให้พราหมณ์นั้นเห็นอีกเลย

อย่าขอสิ่งที่ไม่ควรขอ

๑๗๓

กว่าพระพุทธศาสนาจะบังเกิดขึ้นมาในโลกนี้ยากแสนยาก ต้องมีพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาตรัสรู้ ซึ่งกว่าจะตรัสรู้ได้ พระพุทธองค์ต้องบำเพ็ญบารมีเป็นพระโพธิสัตว์ ทุ่มเทชีวิตจิตใจ สร้างบารมีอย่างไม่เห็นแก่ความเหนื่อยยากลำบาก ยอมทำทุกอย่างเพื่อสร้างบารมีให้แก่วงศ์ จนกระทั่งได้ตรัสรู้เป็น พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้เป็นนาถของโลกของมนุษย์และ เทวดาทั้งหลาย เมื่อธรรมกายบังเกิดขึ้นแล้ว จึงมีพระพุทธ- ศาสนาเกิดขึ้น พระพุทธศาสนาเริ่มต้นที่ธรรมกาย

ดังนั้น การบังเกิดขึ้นของธรรมกายจึงเป็นไปเพื่อ ประโยชน์สุขแก่มวลมนุษยชาติ ผู้ใดได้ปฏิบัติจนเข้าถึงธรรมกาย ย่อมพบกับความสุขที่แท้จริง ชีวิตย่อมมีแต่ความเจริญรุ่งเรือง ตลอดกาลนาน

มีวาระพระบาลีใน มณิกัณฐชาดก ความว่า

“น ตัม ยาจเ ยสฺส ปิยํ ชีคิเส
เทสฺโส จ โหติ อติยานาย
นาโค มณี ยาจิโต พุราหุมนเณ
อทสฺสนเญว ตทชฺฌคมา

บุคคลรู้ว่า สิ่งของอันใดเป็นที่รักของเขา ก็ไม่ควรขอ
สิ่งของอันนั้น อนึ่ง บุคคลย่อมเป็นที่เกลียดชังเพราะขอจัด

อย่าขอสิ่งที่ไม่ควรขอ

๑๗๘

พยานาคที่ถูกพราหมณ์ขอแก้วณิ จึงไม่มาให้พราหมณ์นั้น เห็นอีกเลย”

ความเกรงอกเกรงใจ รู้ว่าสิ่งไหนควรทำหรือไม่ควรทำ เป็นนิสัยของบัณฑิตนักปราชญ์ การทำสิ่งใดที่ไม่พอดีนั้น ย่อมไม่เป็นผลดีเลย ความพอดิเป็นสิ่งที่ดี ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์ ในทุกๆ ด้าน โดยเฉพาะเรื่องของการขอ เพราะโดยความเป็นจริงแล้ว ผู้ขอควรจะเป็นผู้ที่รู้ว่า สิ่งที่เคยปากขอไปนั้น เป็นสิ่งที่เหลือต่ำกว่าแรงของผู้อื่นหรือไม่ จะทำให้ผู้อื่นอึดอัดหรือไม่ และถูกกาลหรือไม่ เป็นต้น สิ่งสำคัญที่สุดที่พึงระวังก็คือ ไม่ควรขอในสิ่งอันเป็นที่รักของบุคคลอื่น เพราะการขอในสิ่งอันเป็นที่รักนั้น หากผู้ให้ไม่เต็มใจให้ ผู้ขอก็ไม่สมควรขอ ควรขอเฉพาะในสิ่งที่เขาไม่ลำบากใจ และไม่กระทบฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ผู้ขอจึงควรใคร่ครวญให้ดีก่อนขอ อย่าให้กระทบกระเทือนใจผู้ถูกขอ เพราะถ้าขอสิ่งอันเป็นที่รักของเขาแล้ว อาจทำให้เกิดความกินแหนงแคลงใจกัน หรืออาจทำให้เสียมิตรภาพต่อกันได้

*มีเรื่องที่เกิดขึ้นแล้วในสมัยพุทธกาล ครั้งนั้นภิกษุชาวเมืองอาฬวีกันสร้างกุฏิ ท่านเหล่านั้นเป็นผู้ที่มากด้วยการขอ ขอในทุกๆ สิ่ง ไม่มีความพอดิ มีแต่จะเอาอย่างเดียว

อย่าขอสิ่งที่ไม่ควรขอ

๑๖๕

เท่านั้น ในช่วงแรกๆ ญาติโยมทั้งหลายพากันชวนขวายเป็นบุญ แต่ครั้งถูกขอมากๆ เข้าก็เกิดอาการเอือมระอาขึ้นมา เพราะภิกษุเหล่านั้นไม่มีความเกรงอกเกรงใจญาติโยม บางครั้งก็ขอไม่ถูกกาลอีกด้วย

เมื่อชาวเมืองอาฬวีกุฎภิกษุผู้ไม่รู้จักประมาณเบียดเบียน เช่นนั้น พากันเกิดอาการเบื่อหน่าย ทันทิที่เห็นสมณะเดินผ่านมา ต่างหลบหนีไปหมด วันหนึ่ง พระมหากัสสปะเข้าไปบิณฑบาตในเมืองอาฬวี่ ชาวเมืองเห็นพระเถระเดินมา ต่างพากันหวาดกลัว รีบหลบหน้ากันไปหมด พระเถระเห็นเหตุการณ์เช่นนั้น รู้สึกแปลกใจ ครั้นกลับจากบิณฑบาตจึงเรียกภิกษุที่อาศัยอยู่ที่เมืองอาฬวี่มาสอบถามว่า “ผู้มีอายุทั้งหลาย เมื่อก่อนเมืองอาฬวี่ผู้คนมีศรัทธา มีการให้ทานอยู่เป็นนิตย แต่เดี๋ยวนี้เหตุการณ์กลับตรงข้าม เป็นเพราะสาเหตุอะไรกัน”

ครั้นพระศาสดาเสด็จจาริกผ่านมาที่เมืองนั้น พระเถระได้เข้าไปกราบทูลเรื่องราวทั้งหมดพระศาสดาจึงตรัสเรียกประชุมภิกษุทั้งหมดที่อาศัยในเมืองนั้น แล้วสอบสวนถึงเรื่องราวทั้งหมดว่า “จริงหรือไม่ ที่พวกเธอทั้งหลายเป็นผู้มากด้วยการขอมจนกระทั่งญาติโยมเกิดความเอือมระอา” ภิกษุทั้งหลายกราบทูลยอมรับว่า “เป็นความจริงพระเจ้าข้า” พระศาสดาจึง

อย่าขอสิ่งที่ไม่ควรขอ

๑๘๐

ประธานโอวาทว่า “ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ขึ้นชื่อว่าการขอยนี้ ย่อมไม่เป็นที่ชอบใจแม้แก่พวกนาคทั้งหลาย จะป่วยกล่าวไปไย ถึงมวลมนุษย์ผู้ที่หาทรัพย์มาด้วยความยากลำบาก” จากนั้น พระพุทธองค์ทรงนำเรื่องราวในอดีตมาตรัสเล่าว่า

ในอดีตกาล พระโพธิสัตว์บังเกิดในตระกูลพราหมณ์ เป็นตระกูลที่มั่งคั่ง สมบูรณ์ด้วยโภคทรัพย์สมบัติมากมาย ครั้น เจริญวัย ผู้มีบุญอีกท่านหนึ่งได้มาบังเกิดในครุฑมารดาของ พระโพธิสัตว์ เมื่อพี่น้องทั้งสองเจริญวัยขึ้น มารดาบิดาได้เสีย ชีวิตลง สองพี่น้องรู้สึกสลดสังเวชใจ จึงตัดสินใจพากันออกบวช เป็นฤๅษี สร้างบรรณศาลาอยู่ที่ฝั่งแม่น้ำคงคา

วันหนึ่ง พญานาคชื่อ มณิกัณฐะ ออกมาจากนาคพิภพ แปลงกายเป็นมาณพน้อยเดินเที่ยวไปตามฝั่งแม่น้ำ พบอาศรม ของฤๅษีผู้น้อง เมื่อเห็นนักบวชก็ไหว้แล้วถือโอกาสสนทนา ธรรมกันเป็นที่ถูกอกถูกใจ กระทั่งเกิดความคุ้นเคยกันอย่างมาก

ตั้งแต่นั้นมา พญานาคราช ได้หาโอกาสมายังสำนักของ ฤๅษีผู้น้องบ่อยๆ แต่พอเวลาจะกลับจึงไปด้วยสภาวะเดิมตาม อัตภาพของตัวเอง เอาขนดหางตัวรัดรอบกายพระฤๅษีด้วยความรัก แล้วแผ่พังพานใหญ่ปกป้องไว้เหนือศีรษะ นอนพักอยู่ ลักครู่ พอหายคิดถึงก็กลายร่างเป็นมาณพ ไหว้พระฤๅษี

อย่าขอสิ่งที่ไม่ควรขอ

๑๘๑

จากนั้นก็ลากลับไปยังนาคพิภพ พญานาคทำเช่นนั้น ทำให้ฤาษีผู้น้องของพระโพธิสัตว์เกิดความกลัวมาก ถึงกับบริโภคอาหารไม่ลง ร่างกายซูบผอม นอนไม่หลับ ผิวพรรณวรรณะไม่ผ่องใส เกิดเป็นโรคผอมเหลือง เนื้อตัวสะพรั่งไปด้วยเส้นเอ็น

วันหนึ่ง ฤาษีผู้น้องได้เดินทางไปหาพี่ชาย พระโพธิสัตว์เห็นน้องมีร่างกายซูบผอม ผิวพรรณเศร้าหมองเช่นนั้น จึงเอ่ยถามด้วยความสงสัยว่า “เกิดอะไรขึ้น ทำไมน้องดูซูบผอมไป รูปร่างกายดาก็บ่งบอกว่าไม่มีความสุขสบายเลย” ฤาษีผู้น้องได้เล่าเหตุการณ์ทั้งหมดให้พี่ชายฟัง พระโพธิสัตว์ฟังเรื่องราวจบก็ถามน้องว่า “เวลาที่นาคนั้นมาหา ได้สวมใส่เครื่องประดับอะไรที่เด่นชัดสะดุดตา หรือมีของมีค่าอะไรติดมา”

ฤาษีผู้น้องตอบว่า เห็นแก้วมณีดวงหนึ่งที่นาคนั้นประดับมาด้วยทุกครั้ง พระโพธิสัตว์จึงบอกอุบายว่า “ถ้าน้องไม่ปรารถนาจะให้พญานาคนั้นมาอีก ทันที้ที่พญานาคเข้ามาหา ให้น้องรีบเอ่ยปากขอแก้วมณีดวงนั้น หากนาคยังไม่ให้ ก็ให้น้องหมั่นขอบ่อยๆ ไม่เกินสามครั้ง พญานาคจะไม่มารัดตัวน้องด้วยขนดหางอีกเลย”

วันรุ่งขึ้น ทันที้ที่พระฤาษีเห็นพญานาค ก็รีบเอ่ยปากว่า “ขอท่านจงให้แก้วมณีแก่เราด้วยเถิด เราปรารถนาจะได้มาก”

อย่าขอสิ่งที่ไม่ควรขอ

๑๘๒

พญานาคฟังดังนั้น ก็รีบหนีไปทันที วันที่สอง พระฤๅษีกล่าวเช่นเดิมอีก พญานาคก็หนีหายไปอีก ครั้นวันที่สาม ทันทีที่พระฤๅษีพูดซ้ำเช่นเดิมอีก พญานาคตอบว่า “แก้วมณีนี้นี้มีความสำคัญต่อเรามาก ท่านขอมา ๓ วันแล้ว ขึ้นชื่อว่าเป็นผู้ขอเกินไป ครั้นเราจะมิให้ก็ได้ ฉะนั้นเราจะไม่มาที่อาศรมของท่านอีก” จากนั้นพญานาคก็ดำน้ำลงไปยังนาคพิภพทันที แล้วไม่กลับมาอีกเลย

หลังจากนั้นพระฤๅษีกลับผอมยิ่งกว่าเดิมเพราะคิดถึงพญานาค เมื่อพระฤๅษีโพธิสัตว์รู้เรื่องเช่นนี้ จึงเดินทางมาให้โอวาทว่า “ผู้ที่รู้วาลิ่งของใดเป็นที่รักของเขาก็ไม่ควรขอของสิ่งนั้น บุคคลจะเป็นที่เกลียดชังก็เพราะการขอจัดเกินไป ครั้งแรกน้องไม่ต้องการให้นาคกลับมา เมื่อพญานาคถูกขอลสิ่งอันเป็นที่รักจึงไม่กลับมาอีก น้องก็ควรทำให้สบาย หมั่นปฏิบัติธรรมให้พ้นทุกข์เถิด” ฤๅษีผู้น้องฟังโอวาทพี่ชายก็ได้คิด จึงตั้งใจเจริญสมาธิภาวนา จนกระทั่งบรรลุฌานสมาบัติ แล้วทั้งสองได้เข้าถึงพรหมโลกในที่สุด

จากเรื่องนี้ จะเห็นได้ว่า ผลแห่งการขอในสิ่งที่ไม่ควรเป็นที่ยรักของบุคคลอื่นนั้น ผู้ขอจะไม่ใช่เป็นที่รักที่เคารพของผู้ที่ถูกขอเลย ดังนั้นพิจารณาให้ดีกว่าที่จะขอลสิ่งใด อย่าให้มิตรภาพแตกร้าว พระลัมมาลัมมพุทธเจ้าตรัสเรียกผู้ที่ไม่มีความเกรงอก

อย่าขอสิ่งที่ไม่ควรขอ

๑๘๓

เกรงใจ ที่ขาดความละเอียดว่า เป็นผู้เก้อยาก ไม่ว่าจะทำสิ่งใด
ต้องให้พอเหมาะพอดี ต้องถูกดี ถึงดี พอดี จึงจะบังเกิดผลที่ดีงาม
เมื่อทำเช่นนี้ทั้งผู้ที่ขอก็มีความสุข ผู้ที่ถูกขอก็เบิกบานใจ บุญ
บารมีก็จะได้เพิ่มพูนขึ้นทั้งสองฝ่ายด้วย

